2011RGW26

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water van 24 januari 2011 in het Provinciehuis

Aanwezig:
Dhr. G.J. v.d. Werff (voorzitter), dhr. J. Binnekamp (gedeputeerde), dhr. drs. R.W. Krol (gedeputeerde), dhr. E.R.M. Balemans (VVD), mw.drs. W.A. Bodewitz (PvdD), mw. L.C. Dekkers-Raadsen (CDA), mw. drs. C. Dik-Faber (ChristenUnie), dhr. drs. P.W. Duquesnoy (SP), mw. drs. N. van Gemert (SP), dhr. drs. C. de Heer (ChristenUnie), dhr. J.F.M. Kloppenborg (GroenLinks), dhr. drs. J.A.J. Konings (VVD), dhr. K. de Kruijf (PvdA), dhr. J.v.d. Lagemaat (SGP), dhr. ir. R.J. Martens (PvdA), dhr. mr. drs. L.W. Nooteboom (VVD), dhr. drs. T.G.P.M. Ruijs (CDA), dhr. P. Seldenrijk (CDA), mw. ir. A.A. Swets (CDA), dhr. R.E. de Vries (D66), dhr. T.R. Weijers (D66) alsmede dhr. ir. G.A. Witteman (SP);

Met kennisgeving afwezig: dhr. B. Koopmanschap;

Van ambtelijke zijde aanwezig:
Dhr. drs. H. Schoen (adjunct-griffier), mw. R. Ambatzidellis (commissiesecretaris) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. Opening
De voorzitter opent de vergadering. Eerst geeft hij het woord aan de heer Van Santen.

De heer G. van Santen deelt mede dat de zeven Gebiedscommissies AVP zich nu bij de oplevering van hun werk na 4 jaar willen verantwoorden voor de ontvangen € 60 miljoen in het kader van de AVP plus de cofinanciering voor het ILG. De heer Wijte zal ter illustratie een fotoboek over het AVP aan de voorzitter van deze commissie overhandigen met de titel “Samen maken we Utrecht mooier”. Ook is er een tentoonstelling ingericht in de hal van het provinciehuis. Er is een greep gedaan uit de vele projecten in de gebieden; feitelijk zijn het allemaal huzarenstukjes. Vaak ging het om projecten die iets in zich hebben van “Wel gehoopt, nooit gedacht maar toch gekregen”. Samen is de provincie Utrecht echt mooier gemaakt. Hij dankt de provincie daarvoor. Hij wil die dank uitspreken in deze arena waar P.S., de gedeputeerde, ambtenaren, gebiedscommissies en programmabureaus aanwezig zijn. Bij de komende P.S.-verkiezingen kan het fotoboek een rol spelen; daaruit komt immers naar voren hoeveel werk er verzet is. Het geld is nu op maar dat is een goed teken. Vier jaar geleden was nog niet zeker of men dit allemaal voor elkaar zou kunnen krijgen. De processen lopen nu door, wel vanuit een bijgestelde ambitie. De Gebiedscommissies vragen de provincie ook in de toekomst om aandacht en middelen. Wanneer het fotoboek in de verkiezingen wordt gebruikt, dan is het ook de plek om beloftes te doen voor het nieuwe AVP. Daar hopen en rekenen de gebieden op.

Onder applaus biedt de heer Th. Wijte de voorzitter van de commissie RGW het boek met foto’s uit de zeven AVP-gebieden aan. Alle commissieleden zullen daarvan een exemplaar ontvangen. In het voorwoord komt het volgende naar voren:
- Samen maken we Utrecht mooier
- Samenwerken is op stoom
- Dus moeten we samen verder.

Vooral voor dat laatste punt vraagt de heer Wijte aandacht, gelet op de komende P.S.-verkiezingen en de krappe financiële stromen. Hij dankt P.S. voor de vele miljoenen euro's die beschikbaar zijn gesteld. Het geld is goed besteed. De gebiedscommissies slaan de handen ineen en gaan graag door. Hij wenst de commissieleden veel lees- en kijkplezier toe.

De voorzitter dankt de Gebiedscommissies voor dit prachtige fotoboek dat een terugblik geeft op de afgelopen statenperiode en een ruggensteun kan zijn tijdens de komende P.S. verkiezingen.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de inspreker, de heer C.H.J. Lamers, voorzitter van de Gebiedscommissie Stad en Land Utrecht.

De heer Lamers zet uiteen dat de oude landinrichtingscommissie Utrecht-West grotendeels is opgegaan in de Gebiedscommissie Stad en Land Utrecht. Ook hij is blij met het fotoboek dat zojuist is uitgereikt. De realiteit is wel dat de ombuigingen donkere schaduwen afwerpen. De Agenda Vitaal Platteland is niet alleen de EHS maar ook de Recreatie om de Stad. Het college van G.S. heeft voor de EHS een akkoord van Utrecht gepresenteerd als laatste poging om de EHS overeind te kunnen houden. Wat het akkoord echter niet regelt is het RodS, waarmee de Gebiedscommissie Stad en Land Utrecht zich hoofdzakelijk bezighoudt. Daarover zijn in het verleden afspraken gemaakt met het oog op de realisatie van Vinex bouwlocaties, met name rond Leidsche Rijn. De realisatie van het randstad groen, het recreatieve groen is een taak van zijn commissie, maar is onvoldoende op gang gekomen. Hij begrijpt het tempoverschil dat het college van G.S. heeft gemaakt op dat vlak. Hij heeft er begrip voor dat er primair op de EHS is ingezet. Echter, 90% van het werk van zijn commissie heeft betrekking op de RodS. Ook de Gebiedscommissie Stad en Land Utrecht is op stoom. Meer dan 65% van het gebied is verworven en men staat op de helft van de realisatie. De Gebiedscommissie zal de gedeputeerde en P.S. in de komende periode bedienen met materiaal, rekenexercities en met denkwerk om ervoor te zorgen dat de RodS gerealiseerd wordt; dat is van groot belang voor de inwoners van de grote steden.
De heer Lamers wil specifiek onder de aandacht van de commissie RGW brengen dat de AVP niet alleen de EHS is maar ook de RodS. Daarvan is nog 1100 ha. te realiseren en dat is een belangrijke bijdrage aan de verstedelijkingsopgave. Binnenkort vindt er met de gedeputeerde en betrokken bestuurders bestuurlijk overleg plaats; gehoopt wordt op een doorbraak waar het gaat om RodS.

De heer Kloppenborg vraagt naar de grootste opgaven wat betreft projecten van de Gebiedscommissie Stad en Land Utrecht.
De heer Lamers noemt de volgende meest in het oog springende belangrijkste projecten:

1. Haarzuilens: er ligt inmiddels een ontwerp bestemmingsplan van de stad Utrecht. Het grootste en belangrijkste plan van Haarzuilens is het Parkbos. Het plan is al vastgesteld en wordt afhankelijk van de beschikbare middelen uitvoeringsgereed gemaakt.
2. De Hollandse IJssel; deels is men al met de realisatie begonnen. Dit project is van belang voor een sluitende westelijke groene gordel rondom het stedelijk gebied.
3. De groene gordel rondom Rijnenburg, de Lange Vliet genaamd. Het gaat om 135 ha. oorspronkelijk Vinac-groen, nu RodS genoemd. Dat moet de groene buffer worden tussen Rijnenburg en het Groene Hart. De provincie Utrecht, de stad Utrecht en de Gebiedscommissie hebben daarover in het verleden een convenant ondertekend.

2. Ingekomen stukken

2.1 Dierenbescherming: ontsnapte damherten (RGW201): ter kennisname

2.2 Streekhuis Kromme Rijn: aanbieding resultatenboekje Samen hebben we de provincie Utrecht mooier gemaakt (RGW03): ter kennisname

2.3 MOB Programmatische aanpak Stikstof (RGW15): ter kennisname

2.4 Beantwoording vragen over memo evaluatie opvang winterganzen (RGW16): ter kennisname

2.5 Vereniging Landelijk Gebied Otter-Maten zienswijze ruimtelijke visie van University Nyenrode (RGW17)

De heer Kloppenborg vraagt wat betreft dit onderwerp naar de reactie van G.S. Sluit een en ander aan bij de afspraken die in het kader van de vaststelling van het streekplan zijn gemaakt? Graag ontvangt zijn fractie een afschrift van het antwoord van G.S.
De heer Krol zegt toe dat de commissie RGW een afschrift van de reactie van G.S. zal ontvangen. Hij benadrukt dat G.S. acteren binnen de kaders die met P.S. zijn afgesproken.

2.6 Ing. F.A.M. Nieuwendijk namens agrariërs Polder Mijnden: Pact van Utrecht 12 januari 2011 (RGW18): ter kennisname

2.7 Memo achtergrondinformatie stikstofdepositie t.b.v. onderbouwing van de verordening (RGW19): ter kennisname

2.8 De heer A. Korste NMU: zienswijze HUL en NMU tegen ontwerp besluit G.S. rode contour van Achterveld (RGW20): ter kennisname

2.9 Dhr. R. van Bekkum namens bewonerscommissie waterwonen: reactie op Landschapsverordening (RGW21): ter kennisname

2.10 NMU en LEU: reactie op Landbouwvisie (RGW22): ter kennisname

2.11 NMU en Natuurmonumenten reactie op Stikstofverordening (RGW23): ter kennisname

2.12 Vrienden van de Joostenlaan reactie statenvoorstel herijking EHS (RGW24): ter kennisname.

3. Verslag Statencommissie Ruimte, Groen en Water d.d. 6 december 2010
Het verslag van deze vergadering wordt vastgesteld.

4. Mededelingen
De voorzitter deelt het volgende mede:

- Op 24 maart a.s. vindt er een afscheidsetentje voor deze commissie plaats. T.z.t. volgt er nadere informatie.
- Het vervolg van deze vergadering van de commissie RGW zal plaatsvinden op 3 februari a.s., in de avond. O.a. zal er dan gesproken worden over Groot Mijdrecht Noord en de herijking EHS.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan mevrouw mr. C.M.M. van Mil van Boekel de Nerée die namens Haaxman B.V., Groenblok B.V. en Blokker Holding B.V. inspreekt over het statenvoorstel Landschapsverordening.

Mevrouw Van Mil leest haar inspraaknotitie voor. Deze wordt als bijlage aan dit verslag toegevoegd. Kortheidshalve zij daarnaar verwezen.

Vervolgens geeft de voorzitter het woord aan de heer R. van Bekkum, die de Bewonerscommissie Waterwonen op de Vecht en zijarmen vertegenwoordigd. Ook hij gaat in op het statenvoorstel Landschapsverordening.

De heer Van Bekkum leest zijn inspraaknotitie voor, die als bijlage aan dit verslag wordt toegevoegd. Kortheidshalve zij daarnaar verwezen.

De heer De Vries vraagt of de heer Van Bekkum het gevoel heeft dat hij voldoende door de provincie is gehoord, los van het feit of hij al dan niet zijn zin zal krijgen.

De heer Van Bekkum antwoordt dat de provincie tracht een subjectief begrip als “verrommeling” met beleid te objectiveren. Dat verloopt echter niet goed genoeg. Er worden NCLA waarden nagestreefd maar objectivering blijkt heel moeilijk te zijn. Op de hooravond heeft hij aangegeven dat het vrijmaken van oeverruimte een goed doel is, maar dat dit meer beleid vraagt dan alleen maar voor te schrijven dat een boot niet langer dan 18 meter mag zijn. De bewonerscommissie wil op een constructieve manier een aanzet geven voor een amendement. De bewonerscommissie heeft geen inzicht in de instructie die naar gemeenten uitgaat. De vraag of voorstellen van de provincie leiden tot meer duidelijkheid voor woonbootbewoners moet negatief worden beantwoord omdat betrokkenen nog steeds te maken hebben met drie instanties, nl. eigenaar/beheerder van de waterwegen, provincie en gemeenten.
Op de vraag van de heer De Vries antwoordt de heer Van Bekkum dat de bewonerscommissie voldoende momenten heeft gekregen om in te spreken en zijn visie aan P.S. over te brengen. Wel heeft de bewonerscommissie in de procedure gemist een moment om met de provincie aan tafel te gaan om beter inzicht te krijgen in de belangen van de verschillende partijen. Om dat overleg is wel gevraagd.

De voorzitter deelt mede dat agendapunt 11, Statenvoorstel Landschapsverordening provincie Utrecht, op 7 februari a.s. in P.S. zal worden behandeld.

Mevrouw Swets memoreert dat het CDA heeft gevraagd om een reactie van G.S. op de inspraakreactie van de Bewonerscommissie Waterwonen op de Vecht en zijarmen. Daarnaast vraagt haar fractie ook om een G.S.-reactie op de eerste inspreker, nl. mevrouw Van Mil.
De voorzitter zegt dit toe.

De heer Binnekamp komt terug op een eerdere vraag van mevrouw Bodewitz over de kleine grondwateronttrekkingen omdat daarvoor geen meldingsplicht zou zijn. Spreker heeft dit nagegaan en laat weten dat desbetreffende meldingen in het landelijke centrale register zullen worden opgenomen.
In de december 2010 werd het idee geopperd van een stoplichtenkaart in relatie tot de bodemagenda. Hij heeft zich daarover beraden maar acht dat idee niet wenselijk. Volgende week ontvangt de commissie daarover van hem een memo, voorafgaand aan de P.S.-vergadering van 3 februari.
Voorts deelt de heer Binnekamp mede dat de evaluatie van het grondwaterplan medio 2011 zal gaan plaatsvinden.

5. Rondvraag
Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

6. Termijnagenda
Wordt voor kennisneming aangenomen.

7. Statenvoorstel Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht
De voorzitter, de heer V.d. Werff, neemt plaats in het G.S. vak om als voorzitter van de werkgroep Burgerinitiatief op de inbreng van de commissie te reageren. Op dit punt wordt hij als voorzitter RGW vervangen door de vice-voorzitter mevrouw U. Blom. De heer Schoen wordt als griffier, bij de behandeling van dit agendapunt, vervangen door de heer Graafhuis.
Omdat het Burgerinitiatief primair een zaak van P.S. is, zal de gedeputeerde in beginsel niet reageren, tenzij er een gerichte vraag aan het College van G.S. wordt gesteld.

Mevrouw Blom geeft eerst het woord aan de inspreker.

De heer T. Stam van LTO Noord laat het volgende weten:
Het ontwerpbesluit verzoekt om in te stemmen met het Burgerinitiatiefvoorstel en daarbij een bepaalde definitie te hanteren voor grootschalige intensieve veehouderijen. Het ontwerpbesluit roept bij LTO Noord veel vragen op: wat wordt er nu precies besloten? P.S. hebben in juni 2010 een besluit genomen over de actualisatie van het reconstructieplan. Daarbij is toen besloten om het beleid voor de bouwblokken voor de intensieve veehouderij provinciebreed als volgt vast te stellen: één bouwlaag, maximaal 1,5 ha. bouwblok en maatwerk in de vorm van "ja, mits" en "nee,tenzij" voor de LOG's en de verwevingsgebieden. Daarvan ziet hij nu niets terug in voorliggend statenvoorstel
Als dit besluit wordt losgelaten, dan is LTO Noord daarop tegen.
Inmiddels hebben de provincies Noord- en Zuid-Holland een besluit genomen over de bouwblokgroottes in hun resp. structuurvisies; bedrijven kunnen daar groeien tot 2 ha. In Noord-Holland-Noord is er zelfs een uitloopmogelijkheid naar 3 ha.
LTO Noord vraagt de provincie Utrecht het vastgestelde beleid rond het reconstructieplan te handhaven en voor de grondgebonden en gemengde bedrijven aan te sluiten bij de besluiten van Noord- en Zuid-Holland.
Niet alle bouwvlakken zullen die grootte behoeven te krijgen. Immers, een fors aantal bedrijven zal gaan stoppen en die bouwerven zullen echt niet groter hoeven te worden. Wel wil een beperkt aantal bedrijven in Utrecht een groeistrategie doormaken. LTO Noord vraagt de provincie die ontwikkeling mogelijk te maken.
Samenvattend vraagt hij om voor de intensieve veehouderij de besluitvorming van juni 2010 te herbevestigen en voor de gemengde en grondgebonden bedrijven een bouwblok van 2 ha. mogelijk te maken en maatwerk te bieden voor een beperkte groei naar 2,5 ha.
De provincie Utrecht heeft natuurwaarden van nationale en internationale betekenis en kwaliteit. Een aantal bedrijven in deze provincie richt zich op de internationale markt. Daarvoor moet ook ruimte zijn volgens LTO Noord. Dat gaat heel goed samen met de eisen op het gebied van dierenwelzijn, milieuzorg en verbetering van de arbeidsomstandigheden.

De voorzitter geeft de commissie gelegenheid tot het stellen van vragen aan de inspreker.

Mevrouw Bodewitz deelt mede dat de provincie Groningen een veel kleinere maat hanteert, nl. 1 ha. De provincie Zeeland hanteert zelfs een nog kleinere maat.
De heer Stam is van mening dat 1 ha. voor bestaande bedrijven veel te beperkt is. Hij vraagt of mevrouw Bodewitz weet hoeveel bouwkavels er op dit moment in de Utrechtse bestemmingsplannen zijn die uitgaan van 1,5 ha.
Mevrouw Bodewitz meent dat het om 6 of 8 gevallen zal gaan.
De heer Stam benadrukt dat 1,5 ha in de bestemmingsplannen van gemeenten in de provincie Utrecht staand beleid is. Wanneer er in het provinciaal beleid een andere maat wordt gehanteerd, dan moge dat zo zijn maar dat spoort in het geheel niet met de praktijk van de bestemmingsplannen.

De heer De Vries vraagt of LTO-Noord 1,5 ha. of 2 ha. provinciebreed wil gaan toepassen of acht LTO Noord in bepaalden gebieden ook maatwerk wenselijk.
De heer Stam verwijst naar de Landbouwvisie waarin ook wordt gesproken over maatwerk. LTO-Noord sluit maatwerk niet uit. Een bouwkavel van 1,5 ha. zal per definitie niet meer ruimtelijke kwaliteit bieden dan een bouwkavel van 2 ha. Het is van belang dat er oog is voor economische ontwikkelingen en ruimtelijke kwaliteit; deze kunnen elkaar wel degelijk treffen op het individuele erf. Er moet niet star voor de hele provincie worden uitgegaan van 1,5 ha. Er moet ruimte zijn voor een beperkt aantal ondernemers om te kunnen groeien. Wanneer dat onder maatwerk wordt verstaan, dan is hij daar voorstander van.

Mevrouw Van Gemert geeft aan dat algemeen bekend is dat, wanneer boeren stoppen met hun bedrijfsactiviteiten, andere bedrijven daardoor aanzienlijk kunnen groeien; die nemen die ruimte weer in. De discussie over de grootte van landbouwbedrijven lijkt haar nu actueler dan ooit.
De heer Stam bevestigt dat er minder landbouwbedrijven zullen overblijven. De groeiers zullen productiecapaciteit overnemen van de bedrijven die gestopt zijn. Dat wil niet zeggen dat de bouwkavel van de stopper groter moet worden dan 1,5 ha of 1 ha. Wanneer een bedrijf twee keer zo groot wordt, wil dat niet zeggen dat ook de bouwkavel automatisch twee keer zo groot moet worden.

De heer De Kruijf vraagt of de heer Stam in dit kader ook wil ingaan op de volksgezondheidsaspecten. Een belangrijke drijfveer voor deze discussie is de volksgezondheid.
De heer Stam zet uiteen dat bedrijven die kunnen groeien, ook kunnen investeren in milieu, arbeidsomstandigheden, dierenwelzijn en maatregelen op het gebied van diergezondheid. Als het beleid investeringen vraagt, dan moeten deze wel kunnen worden terugverdiend, hetzij in een hogere productprijs, hetzij in een groter volume.
De heer De Kruijf wijst erop dat bedrijven in Brabant vele kansen kregen om te groeien, terwijl zich daar juist de Q-koorts en de varkenspest manifesteerde. Blijkbaar werd de groei niet benut om de volksgezondheidsaspecten meer aandacht te geven.
De heer Stam is van mening dat, wanneer bedrijven niet groter mogen worden dan 1,5 ha., er geen enkele garantie is dat daardoor gezondheidsaspecten op een positievere manier zouden worden behartigd dan op een bouwkavel die iets groter is.

De heer Konings vraagt of LTO-Noord pleit voor maatwerk per gebied of voor 2 of 2,5 ha. als maximum voor de gehele provincie Utrecht.
De heer Stam vraagt de besluitvorming van P.S. van juni 2010 voor de intensieve veehouderij te handhaven. Voor grondgebonden en voor gemengde bedrijven vraagt hij te kijken naar het beleid dat in de structuurvisies van de naastgelegen provincies is vastgelegd. Beide provincies hanteren 2 ha. met mogelijke uitloop in bepaalde gebieden.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan mevrouw Janssens en de heer Breunissen van het Burgerinitiatief Stop Veefabrieken.
Mevrouw Janssens is van mening dat er een duidelijk ontwerpbesluit voorligt. Zij benadrukt dat Regina v.d. Meij en zij als inwoners van de provincie Utrecht dit Burgerinitiatief hebben ingediend uit oprechte zorg om de toekomst van de provincie en de wereld. Zij denken wat meer invloed te hebben op de provincie. Zij hebben oprechte zorg voor het welzijn van mens en dier in de natuur, in het landschap en in het milieu. Zij hoopt dat P.S. die zorg delen en ernaar zullen handelen.

De heer Breunissen deelt mede dat de indieners van het Burgerinitiatief en Milieudefensie blij zijn met voorliggend ontwerpbesluit waarin duidelijke uitspraken worden gedaan:
1. P.S. nemen het Burgerinitiatief over en verklaren zich tegen nieuwbouw en uitbreiding naar megastallen.
2. Een megastal wordt gedefinieerd als een bedrijf met een bouwblok van groter dan 1,5 ha.

Hij zou het op prijsstellen wanneer dat besluit in de volgende P.S. vergadering wordt genomen.
Op diverse momenten hebben de indieners een nadere uitwerking van het Burgerinitiatief toegelicht, in 6 punten. Eventueel kan dat nader worden aangescherpt, echter, met voorliggend besluit kan hij heel goed leven.
Hij benadrukt voorts het volgende:
- 1,5 ha. is echt het maximum. In bijzondere landschappen, bv. in en bij natuurgebieden of in en bij nationale landschappen, mag een maximumnorm van 1 ha. gelden.

- Hij dringt er bij P.S. op aan dit tijdig te regelen. In de tussenliggende periode kan er van alles misgaan wanneer een en ander pas in 2012 in een definitieve verordening wordt geregeld. Hij roept P.S. op om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen.

De voorzitter constateert dat er geen vragen zijn voor de insprekers.

De vicevoorzitter brengt het statenvoorstel Burgerinitiatief Stop Veefabrieken Utrecht in bespreking. Zij verzoekt de commissie specifiek in te gaan op de vraag of dit statenvoorstel door kan gaan naar de statenvergadering alwaar het politieke debat zal plaatsvinden.

De heer Seldenrijk legt de volgende vragen voor:
- Hoe zit het met de actualisatie van het reconstructieplan? Is dat conflicterend met voorliggend statenvoorstel?
- Tijdens de hoorzitting met het deskundigenforum is gesproken over de definitie van megastallen. Betrokkenen werden verzocht om een nadere definitie van een megastal. De commissie RGW heeft echter niets ontvangen. Hij vraagt of er dienaangaande reacties zijn binnengekomen of niet.

De heer De Heer laat weten dat de ChristenUnie dit voorstel rijp acht voor behandeling in P.S. Wel is dit ontwerpbesluit onduidelijk in relatie tot de Landbouwvisie. In die zin sluit hij zich aan bij de vraag van het CDA. De heer De Heer pleit ervoor de voorwaarden voor stallen en bouwblokgroottes uit de Landbouwvisie duidelijker over te nemen in voorliggend ontwerpbesluit.
De deskundigen hebben P.S. tijdens de hoorzitting enkele handschoenen toegeworpen.
De heer V.d. Ploeg heeft P.S. uitgedaagd om niet alleen te kijken naar kavelblokgrootte maar ook naar de kwaliteitsnormen met het verzoek dat handen en voeten te geven. De heer V.d. Ploeg verwees naar een stuk van de Raad voor het landelijk gebied, maar dat biedt geen concrete aanknopingspunten. Blijkbaar is nog nergens het wiel uitgevonden; spreker pleit ervoor dan maar het wiel in de provincie Utrecht uit te vinden. Hij vraagt de kwaliteitsdiscussie mee te nemen in de vergadering van 7 februari.
De heren Jansen en V.d. Ploeg vonden voorts dat de provincies een signaal naar het rijk moesten geven wat betreft de dierziektenproblematiek. Het gaat hier wel om een rijksverantwoordelijkheid. De ChristenUnie overweegt in P.S. een motie in te dienen om als provincie een signaal naar het rijk te geven over de dierziektenproblematiek.
Voorts verwijst de heer De Heer naar het verslag van de deskundigenhoorzitting Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht" van 13 december jl. Dat bevat een groot misverstand. Hij heeft de heer v.d. Ploeg toen een vraag gesteld over acties van het rijk waar het gaat om het tegengaan van dierziekten. De heer V.d. Ploeg antwoordde toen dat Den Haag altijd het motto heeft van "ongeorganiseerde verantwoordelijkheid", echter, in het verslag staat "organiseer de verantwoordelijkheid". Dat is niet juist.
De vicevoorzitter zegt toe op dit laatste punt te zullen terugkomen.

De heer De Vries vindt het belangrijk dat er duidelijkheid komt over dit Burgerinitiatief in relatie tot de Landbouwvisie. Voorts moet er aandacht worden besteed aan de inpassing van bouwblokken in het landschap. Daarvoor moeten voorschriften gelden zodat dit op een kwalitatief goede manier gaat gebeuren. Dat moet worden verwoord in de Landbouwvisie en in de structuurvisie.

De heer Konings meent eveneens dat dit voorstel rijp is voor statenbehandeling.

De heer De Kruijf sluit zich daarbij aan. De PvdA is akkoord met de inhoud van het voorstel, met name met de aankondiging dat G.S. op korte termijn zullen terugkomen met een uitwerkingsnotitie.

Zijn vraag is wel wat er in de tussenliggende periode gaat gebeuren. Hij pleit ervoor iets te regelen tot het moment van besluitvorming over de uitwerking. In Brabant bleek in de weken, voorafgaand aan het provinciale besluit, dat er plotseling meer dan 100 aanvragen werden ingediend. Dat moet in Utrecht worden voorkomen.
Wat betreft de grootte van het bouwblok staat de PvdA op het standpunt dat dit in algemene zin maximaal 1,5 ha. mag zijn met daaraan gekoppeld "nee, tenzij".

Mevrouw Van Gemert vindt het van groot belang dat er duidelijkheid komt over het besluit dat reeds is genomen over de actualisatie van het reconstructieplan. Wanneer het Burgerinitiatief wordt aangenomen is het de vraag wat er gaat gelden. Is de herziening van het reconstructieplan dan van de baan? Overigens is voorliggend voorstel wat de SP betreft rijp voor statenbehandeling.

Mevrouw Bodewitz sluit zich bij de laatste opmerking van de SP aan. Zij juicht het toe wanneer er een motie over diergezondheid wordt ingediend. De provincie heeft op dat terrein wel degelijk een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is de volksgezondheid en het sluiten van de kringloop van belang. Ook moet naar het voorbereidingsbesluit worden gekeken om ongewenste ontwikkelingen uit te sluiten, zoals door de PvdA werd bepleit. Dat alles moet in de volgende P.S. vergadering aan de orde komen.

De heer Kloppenborg stemt eveneens in met statenbehandeling van dit voorstel. GroenLinks vindt dit een uitstekend voorstel. Wel wil hij graag voorafgaand aan de volgende P.S. vergadering duidelijkheid van G.S. over de vraag hoe het zit met bouwblokken, groter dan 1,5 ha., die in de provincie Utrecht worden toegestaan.

De heer V.d. Lagemaat deelt mede dat ook de SGP dit voorstel rijp acht voor statenbehandeling. Daarbij stelt hij dat een bouwblok van 1,5 ha. te klein is. Het is een gegeven dat diverse bedrijven die 1,5 ha. al hebben volgebouwd. Zij moeten in het kader van dierenwelzijn, milieumaatregelen etc. gaan investeren in grotere gebouwen en hebben daarvoor meer ruimte nodig. Waarschijnlijk zal de SGP in de komende P.S.-vergadering een amendement indienen om dat mogelijk te maken.

De heer V.d. Werff reageert als volgt op de gestelde vragen:
- De provincie Utrecht heeft bestaand beleid en dat geeft de hectares voor de verschillende gebieden aan. Wanneer het Burgerinitiatief wordt overgenomen door P.S., dan zou dat een aanpassing van het bestaande beleid kunnen inhouden.
- Meerdere malen is gevraagd om een definitie voor megastallen. Er zijn tijdens de bijeenkomsten vele visies naar voren gekomen en deze zijn niet eenduidig. Er zijn naderhand geen definities meer binnengekomen wat onder megastal kan worden verstaan.
- Op de vraag van de heer De Kruijf wat er in de tussenliggende periode wordt gedaan, antwoordt de heer V.d. Werff dat eerst de uitwerkingsnotitie van G.S. wordt afgewacht. De heer De Kruijf vindt dat een te passieve houding.

De heer Kloppenborg onderstreept dat, wanneer wordt ingestemd met het Burgerinitiatief, dit ook een instemming betekent met de definitie van megastal, zoals genoemd in het besluit voor de grootschalige intensieve veehouderij.

Mevrouw Van Gemert vraagt hoe de statenbehandeling zal gaan verlopen, aangezien er wat betreft dit onderwerp geen moties richting G.S. zullen worden ingediend.

De heer Krol verduidelijkt dat, wanneer voorliggend voorstel door P.S. wordt aangenomen, zoals eerder is gebeurd met de actualisatie van het reconstructieplan, G.S. worden gevraagd iets met die

documenten te doen. G.S. zullen trachten de uitspraken, die er liggen, en het bestaande beleid zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen in het kader van de nieuwe structuurvisie. Hij is voorstander van consequent gedrag, ook naar aanleiding van eerdere statenbesluiten. Dat is ook voor de buitenwereld het meest helder.

Mevrouw Bodewitz geeft aan dat deze mededeling bij haar vragen oproept. Wanneer P.S. besluiten dat meer dan 1,5 ha. de definitie is voor de megastal en er geen megastallen in de provincie worden toegelaten, dan biedt dat geen enkele ruimte om terug te grijpen op oud beleid. In feite wordt daarmee een nieuw besluit genomen.

De heer Krol antwoordt dat P.S. de inhoud van de structuurvisie bepalen. P.S. kunnen nieuwe besluiten nemen waarmee eerdere besluitvorming wordt veranderd. G.S. zullen P.S. in het kader van het Burgerinitiatief een voorstel doen dat tracht consequent te zijn en dat men kan terugvinden in de Landbouwvisie.

De vice-voorzitter sluit de bespreking van dit voorstel af.

Het voorzitterschap wordt weer teruggegeven aan de heer V.d. Werff. Ook de heer Schoen neemt weer plaats als griffier van de commissie.

8. Statenvoorstel Landbouwvisie
De voorzitter geeft het eerst het woord aan de inspreker.

De heer T. Stam van LTO Noord memoreert dat de wijze van totstandkoming van deze Landbouwvisie een experiment is geweest. Zijn vraag is of partijen iets met dit resultaat zijn opgeschoten. Worden ondernemers daardoor aangesproken? Kunnen de Staten hiermee uit de voeten? Geeft dit richting aan LTO Noord om de belangenbehartiging op in te richten?
Spreker is van mening dat wat betreft “visie 2025” het thema landbouw en ruimtelijke kwaliteit helemaal is teruggebracht tot uitspraken over de bouwblokgroottes. Dat vindt hij erg jammer. Ruimtelijke kwaliteit wordt toch door meer aspecten bepaald?
De visie probeert met veel mooie woorden een beeld te schetsen waar het met de landbouw naar toe zou moeten. Helaas is het belangrijkste deel van de visie verstopt in bijlage 2, namelijk de cijfers. Daaruit blijkt dat de bedrijven in de provincie Utrecht gemiddeld kleiner zijn dan in de rest van Nederland. Minder varkens, minder pluimvee, minder koeien, een slechtere verkaveling. En die achterstand wordt in de loop der jaren alleen maar groter. De landbouwvisie zou die cijfers, die realiteit als uitgangspunt moeten nemen. Si die slechtere uitgangssituatie ook een gevolg van ons beleid? Of andersom, welk beleid moet de provincie formuleren voor behoud en ontwikkeling van de landbouw? Hij hoopt dat de provincie niet de visie centraal stelt en daar de werkelijkheid bijharkt, maar andersom, uitgaat van zorg over behoud en ontwikkeling van een duurzame landbouw en kijkt wat daarvoor nodig is.
Wanneer er veel stoppers zijn, als gevolg van een slechte landbouwstructuur, gaat de grond niet onmiddellijk per definitie naar andere functies. Dat is in de afgelopen 10, 20 jaar ook niet gebeurd. In de provincie Utrecht is een achterstand in de realisering van EHS en RodS. Een slechtere landbouwstructuur leidt dus niet automatisch tot de realisering van andere beleidsopgaven.
Op een vraag van de heer Konings, antwoordt de heer Stam dat een landbouwvisie niet mag uitgaan van “mooie, wollige zinsnedes” maar op harde feiten moet zijn gebaseerd. Een visie moet beginnen met cijfers en deze mogen niet in een bijlage worden verstopt.
De heer De Heer memoreert dat G.S. als één van de onderwerpen voor nader onderzoek voorstellen een analyse te maken van de economische en ruimtelijke ontwikkeling van de Utrechtse landbouw. Hij meent dat dit hetgeen is wat door de heer Stam wordt bedoeld.

De heer Stam is van oordeel dat die analyse reeds beschikbaar moet zijn op het moment dat er een Landbouwvisie wordt geformuleerd.

De heer Martens vraagt de heer Stam waarom de structuur van de grondgebonden landbouw in de provincie relatief slecht is; heeft dat te maken met de bodemgesteldheid? Mogelijk heeft dat niet direct te maken met het provinciale landbouwbeleid. De heer Stam suggereerde min of meer dat er partijen zijn die geen voorstander zijn van verbetering van de landbouwstructuur waardoor er meer gronden vrijkomen voor andere functies. Hij vraagt dienaangaande om een nadere toelichting.
De heer Stam antwoordt dat hij dat zeker niet heeft bedoeld. Wel wordt er soms gesteld dat de niet optimale landbouwstructuur kansen biedt voor andere functies, zoals natuurontwikkeling of RodS. De afgelopen 10, 20 jaren tonen aan dat dit zo niet werkt. Meer heeft hij daar niet mee willen suggereren. Op de eerste vraag van de heer Martens antwoordt de heer Stam dat het ruimtelijk beleid in de provincie Utrecht voor het landelijk gebied niet 1 : 1 helder is gericht op het behoud en de ontwikkeling van de landbouwfunctie. De provincie heeft veel ambities, bv. nieuwe landgoederen, RodS, een hoge natuuropgave etc. De provincie bevindt zich in de Randstad en velen zijn bereid te betalen voor een paardenweitje of een oude boerderij. Dat alles draagt niet bij tot een helder toekomstbeeld voor het landelijk gebied en behoud van de landbouwfunctie.
De heer Martens constateert dat de heer Stam pleit voor planologische duidelijkheid. Dat wordt door de heer Martens beaamd.

De heer Konings constateert dat er in dit voorstel met diverse dilemma's wordt geworsteld.
Zijn voorstel is meer richting en prioritering in het voorstel aan te geven.

- Al lezende, kreeg hij soms de indruk dat de landbouw als een noodzakelijk kwaad wordt gezien. Hij vraagt of G.S. de landbouw liever kwijt zijn dan rijk, of zien G.S. de toegevoegde waarde van de landbouw?
- Voorts vraagt hij naar de primaire functie van de landbouw in de provincie Utrecht. Op een vraag van de PvdA antwoordt de heer Konings dat hij de landschappelijke ontwikkeling en de voedselvoorziening beschouwt als de primaire functie van de landbouw.
- Hij mist in de Landbouwvisie de ambitie van de provincie.
- Kijkend naar de positie van de Utrechtse landbouw in Nederland, vraagt hij of de Utrechtse landbouw als een proeftuin wordt beschouwd en als een voorbeeldfunctie voor de rest van Nederland.
- Wat hem betreft moet de rol van de agrarische ondernemer als natuurbeheerder verder worden uitgewerkt.

De heer De Vries deelt mede dat D66 blij is met deze eerste aanzet voor een landbouwvisie. Voorheen was er geen landbouwvisie terwijl er nu wordt gewerkt aan de vormgeving van een landbouwvisie. Dat is een grote vooruitgang. De landbouw heeft te maken met grote veranderingen. Zo las hij in het A.D. dat boeren middels groen/blauwe diensten in toenemende mate extra inkomsten gaan verwerven. Dat zal de toekomst worden voor de landbouw, met name in de provincie Utrecht, zo verwacht hij.
D66 is overigens van mening dat voorliggende visie ook in de nieuwe statenperiode had kunnen worden vastgesteld. Het college van G.S. had daarvoor meer ruimte kunnen nemen en aan P.S. kunnen vragen.
Extra aandacht vraagt hij voor het economische aspect. Dat beslaat nu slechts een A4-tje. Terugkomend op het artikel in het A.D., vraagt hij meer aandacht voor de economische kant van de landbouw in de provincie Utrecht. De vraag is bv. of de provincie voldoende mogelijkheden creëert voor agrariërs om naast hun traditionele landbouwactiviteiten ook aanvullende activiteiten te ontwikkelen. Dat hoofdstuk mag wat hem betreft breder worden ingezet.

Het is een goede zaak dat vele thema's de revue passeren zoals energie en duurzaamheid. In de start van het stuk wordt het gezinsbedrijf, dat keuzes maakt ten aanzien van markt, duurzaamheid, omgeving en maatschappij als uitgangspunt genoemd. Hij vindt dat wat ongelukkig gekozen. Wat D66 betreft moet het uitgangspunt van de Landbouwvisie zijn: de verduurzaming van de landbouwsector in de provincie Utrecht, zodanig, dat de landbouw in de provincie Utrecht tot in lengte van jaren zijn functie kan behouden.

Mevrouw Bodewitz constateert dat in de Landbouwvisie opgaven voor de landbouw zoals de doelen van de KRW en stopzetting van de bodemdaling en vermindering stikstofbelasting duidelijk erkend als zijnde noodzakelijk. Deze worden duidelijk erkend als zijnde noodzakelijk. De PvdD mist echter een visie die zorg draagt voor een daadwerkelijke omslag zodat deze doelen echt gerealiseerd kunnen worden. G.S. hebben toegezegd dat bij de structuurvisie wordt nagedacht over de relatie volksgezondheid en ruimtelijke ordening. Het verbaasde haar dat G.S. hiervoor geen beleid willen ontwikkelen als het gaat om de veehouderij. Het is bekend dat grote afstanden tussen de veehouderijen nodig zijn ter voorkoming van dierziektes en grotere afstanden tussen veehouderijen en de bebouwde kom om gezondheidsproblemen te voorkomen. Het is een zwaktebod om te verwijzen naar rijksbeleid en lopende onderzoeken. Natuurlijk is het van belang het rijk erop te wijzen dat er vanuit het rijk beleid ontwikkeld moet worden. Daarnaast kan de provincie wel degelijk ook zelf een rol vervullen. Er is al veel bekend. Ook het voorzorgsprincipe is van belang. Aan de vragen op pag. 24 wil de PvdD de volgende vraag toevoegen "Hoe kan middels ruimtelijke ordening het risico op dierziekte uitbraken en gezondheidsproblemen verkleind worden?"
Daarnaast wil de PvdD ook de volgende vragen toevoegen:
Op welke wijze kan de provincie het best weidegang verplicht stellen middels de provinciale ruimtelijke verordening? De provincie vindt het belangrijk dat er meer weidegang plaatsvindt terwijl dat in de praktijk steeds minder wordt.
De heer Seldenrijk wijst erop dat de zuivelsector met hun leden bezig is om via de markt weidegang verplicht te stellen c.q. vast te houden aan 80% weidegang. Hij vindt dat een goede ontwikkeling; provinciale voorschriften zijn dan ook niet nodig.
Mevrouw Bodewitz onderschrijft dat dit een hele goede ontwikkeling is. Echter, in de praktijk blijkt dat er steeds meer opstalling plaatsvindt. Haar conclusie is dan ook dat inzet via de markt niet voldoende is.
De heer Seldenrijk geeft aan dat de zuivelsector de verplichting tot behoud van 80% weidegang in 2020 recentelijk heeft ingezet. Voor hem is dat voldoende en de markt moet de gelegenheid krijgen zijn werk te doen.
Mevrouw Bodewitz antwoordt dat 80% nog geen 100% is. De PvdD streeft naar 100% weidegang.
Zij vervolgt haar vragen:

- Is het mogelijk om de kringloop in de provincie Utrecht te sluiten door normen te stellen voor de eigen mestafzettinggraad en zelfvoorzieningsgraad op regionale schaal? Dat sluit ook aan bij de missie Utrecht 2040 "We werken aan het verminderen en voorkomen van de negatieve effecten van onze keuzes naar andere gebieden op aarde". Terzake verwijst zij ook naar een citaat op pag. 11 van de Landbouwvisie over de voedselvoorziening van de Utrechtse veestapel en dat daarvoor elders in de wereld een oppervlak van tweemaal de provincie Utrecht met veevoergewassen beteeld moet worden.
- Op pag. 22 wordt de vraag gesteld wat er met vrijkomende grond moet worden gedaan. Het antwoord van de PvdD op die vraag is dat daar veevoerproductie moet worden gestimuleerd; dat moet onderdeel worden van innovatieve pilotprojecten. Zij vraagt hoe G.S. daar tegenaan kijken.
- Op pag. 28 wordt aangegeven dat de provincie terughoudend blijft tegenover nieuwvestiging van land- en tuinbouwbedrijven. Er zijn de provincie Utrecht al zes provincies voorgegaan die nieuwvestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij verbieden. Wanneer

duurzaamheid het uitgangspunt is van voorliggende Landbouwvisie, dan moet het voorbeeld van die provincies worden gevolgd.

- Op pag. 29, ruimtelijke kwaliteit, is aandacht voor weidegang van groot belang. De PvdD pleit ervoor dat de provincie zich ervoor inzet dat weidegang onder de groen/blauwe diensten wordt geschaard. Ook moeten er meer instrumenten worden ontwikkeld om de omschakeling naar biologische of dier- en milieuvriendelijke bedrijfsvoering te stimuleren, bv. het voorrang geven bij de uitgifte van grond of het stellen van voorwaarden bij de uitgifte van grond of ruilverkaveling, of rood voor groenregelingen.
- Op pag. 20 moet bij de biologische landbouw worden toegevoegd dat de gehouden dieren robuuster zijn en daardoor minder vatbaar voor ziektes.
- In de ogen van de PvdD is er in de provincie Utrecht geen plaats voor op de wereldmarkt gerichte productie. De provincie is veel te klein om de huidige hoeveelheid vee de ruimte te blijven bieden. Er moet worden onderzocht wat de maximaal toelaatbare hoeveelheid vee zou zijn, gezien de huidige milieubelasting. Pas daarna kan worden bezien wat reëel is en hoe daarvoor beleid kan worden ontwikkeld.

De heer De Vries vraagt of de PvdD daar ook nieuwe innovatieve ontwikkelingen onder schaart die bv. te maken hebben met de productie van vis op bedrijventerreinen.
Mevrouw Bodewitz antwoordt dat kweekvis de nodige impact heeft omdat de vis gevoerd wordt met vis uit de zeeën. Er is een film van de PvdD “See the truth” die daarover veel heldere informatie verschaft. Zij vindt het belangrijk dat de provincie zijn verantwoordelijkheid neemt ten opzichte van het milieu. Nagegaan moet worden welke gevolgen de ruimtelijke ordening heeft voor het milieu. Pas na onderzoek kan worden besloten of er maatregelen op het gebied van de ruimtelijke ordening moeten worden getroffen.
Zij beaamt desgevraagd dat haar opmerkingen ook moeten worden gezien als een voorzet voor de nadere uitwerking van de Landbouwvisie.

De heer De Heer memoreert dat de vorige landbouwnotitie uit1998 in het kader van het streekplan niet is geactualiseerd. De ChristenUnie had daar toen om gevraagd maar het college van G.S. vond dat toen niet nodig. Het is goed dat er nu richting structuurvisie wel een actualisering is van de landbouwvisie omdat dit een agenda inhoudt voor de komende periode. Tussen de vaststelling van Utrecht 2040 en de vaststelling van de structuurvisie zijn alle uitdagingen en opgaven op een rij gezet. Duidelijk is geworden op welke gebieden nadere studie en uitwerking nodig is. Hij is blij met voorliggend document en in die zin is het experiment geslaagd omdat men binnen korte tijd een agenda heeft weten samen te stellen van hetgeen er nog moet worden gedaan in de aanloop naar de structuurvisie, nl.:

- de economische en ruimtelijke ontwikkeling moet worden onderzocht
- de inpassing van nieuwe stallen
- verkenning van de mogelijkheden van stadslandbouw.

De ChristenUnie vindt de regionalisering van de markt van groot belang.
Inhoudelijk, procedureel en qua tijdstip kan de ChristenUnie zich in voorliggende visie vinden, hoewel de visie op onderdelen nader moet worden uitgewerkt.
Spreker verwijst voorts naar de komende werkconferentie, samen met de PCL. Verdere inhoudelijke reacties bewaart hij voor de P.S.-vergadering omdat hij dan ook inhoudelijk kan terugkomen op de resultaten van die werkconferentie.

De heer Martens laat weten dat de PvdA tevreden is over de gevolgde procedure inzake de tot standkoming van voorliggende Landbouwvisie. Hij vindt dit een goed stuk maar sluit zich aan bij eerdere procedurele vragen over vaststelling, timing e.d.
Het stuk verkent de ontwikkelingen in de landbouw, plus bijbehorende opgaven. In vier A-4tjes wordt aan het eind een visie weergegeven. Uit de oplegger blijkt dat de landbouwvisie nog niet op

alle punten is uitgewerkt maar dat zal in de komende maanden gaan gebeuren. In de oplegger komt min of meer naar voren dat de visie niet afgemaakt kon worden omdat P.S. dit stuk heel snel wilden hebben. Ook wordt aangegeven dat het een visie is die steeds een andere invalshoek voor de landbouw neemt, o.a. landbouw en ruimtelijke kwaliteit, landbouw en milieu, landbouw en veenweide. Het probleem is naar het oordeel van de heer Martens dat er geen visie wordt geschetst over de vraag wat de provincie met de landbouw wil, gezien de verschillende insteken die kunnen gaan knellen. Het document bevat analyses maar is geen werkelijke visie; in die zin voldoen de laatste vier pagina's niet.
Zijn vraag is wat er nu eigenlijk met dit document wordt vastgesteld; wat is daarvan de waarde?
Hij vindt dit wel een goed stuk om de discussie in de komende twee of drie maanden verder te voeren, voorafgaand aan de vaststelling van de structuurvisie. Wanneer voorliggend stuk nu wordt vastgesteld, wordt het meegenomen als bouwsteen in de structuurvisie, waardoor de landbouw onvoldoende aandacht zal krijgen. Beter is het een extra slag te maken omdat de landbouw dat verdient; eerst moet de landbouwvisie verder worden uitgewerkt en dan pas kan dat document als bouwsteen voor de structuurvisie worden gebruikt.

De heer Kloppenborg sluit zich in grote lijnen aan bij de inbreng van de PvdA. De visie bevat goede aanzetten maar bevat ook veel spanning tussen met name de ecologische en economische componenten maar dat is nog te weinig uitgewerkt. De insteek voor duurzaamheid en de aandacht voor stadslandbouw heeft de instemming van GroenLinks. Daarnaast zou het een goede zaak zijn om de opsomming van het beleid tegen het licht te houden van de huidige ontwikkelingen, o.a. op het gebied van het Europese landbouwbeleid. Hij begrijpt heel goed dat de LTO zich afvraagt waarom een ruimtelijke economische analyse nu ontbreekt en pas later zal komen.
Volgens spreker is het moeilijk één generiek landbouwbeleid te ontwikkelen voor de gehele provincie Utrecht; bij voorkeur moet er op de verschillende deelgebieden worden ingezoomd, afhankelijk van de kracht van de landbouw als speler. Wat hem betreft houdt een landbouwvisie ook in dat de landbouw tussen de verschillende functies en ontwikkelingen in een gebied wordt beschreven. In het stuk wordt verwezen naar bouwblokgroottes, groter dan 1,5 ha. in het kader van de reconstructie. Hij vraagt G.S. aan te geven waar deze ontwikkelingsmogelijkheden al bestaan; die informatie is van belang voor de discussie over megastallen en over de landbouwvisie in de komende P.S. vergadering.

Mevrouw Van Gemert sluit zich in grote lijnen aan bij vorige sprekers. Zij neigt ernaar voorliggende Landbouwvisie te beschouwen als bouwsteen voor een inhoudelijke discussie en niet zozeer om het stuk nu vast te stellen. Zij is blij met de opsomming van opgaves in de visie. Zij is erg benieuwd naar de antwoorden. Afhankelijk daarvan kan de SP al dan niet instemmen met de Landbouwvisie. Een Landbouwvisie impliceert het maken van keuzes maar die komen in voorliggend stuk niet duidelijk naar voren. Er worden wel dilemma's geschetst maar de richting is nog onduidelijk. Veel beleidsstukken, zoals de Wet Ammoniak Veehouderijen, de Verordening Stikstof, de herijking EHS hebben rechtstreeks te maken met de toekomst van de landbouw in de provincie Utrecht. De SP mist dienaangaande een eenduidige visie.
Zij sluit zich van harte aan bij de opmerkingen van de PvdD over de dreigingen voor de volksgezondheid; met ruimtelijk beleid kan er veel worden aangepakt. Het verwijzen naar rijksbeleid in de discussie over de megastallen, als het gaat om volksgezondheid, is te eenzijdig. De provincie kan zelf eisen stellen aan gemengde bedrijven. Ook dat moet meer in deze visie terugkomen.
Voorts is het de vraag of de provincie iets kan doen met het inkomen van de agrariërs. De helft van het inkomen van de melkveehouders bestaat uit Europese subsidies. Bekend is dat die subsidies in de toekomst zullen worden afgebouwd c.q. een andere vorm gaan krijgen. De gevolgen daarvan voor de bedrijven dienen in beeld te worden gebracht in samenhang met de rol van de provincie.

Voor de SP is het nog onduidelijk waarmee nu precies wordt ingestemd. Wanneer hiermee wordt ingestemd, wordt dan al impliciet ingestemd met onderdelen van de structuurvisie, is haar vraag. De SP twijfelt dan ook nog.

De heer V.d. Lagemaat laat weten dat de SGP zich afvraagt of het nut heeft deze nota nu te behandelen. Immers, het Burgerinitiatief over de megastallen heeft gevolgen voor deze nota. Deze gevolgen worden pas duidelijk als het Burgerinitiatief aangenomen dan wel verworpen is.
De agrarische sector staat de komende tijd voor enorme opgaven. Zij moet energieneutraal gaan werken, dierenwelzijn verbeteren, het antibioticagebruik drastisch verminderen, de mest op een milieuvriendelijke manier tot waarde brengen, het landschap onderhouden, de weidevogels beschermen, zich verbreden, recreatiemogelijkheden bieden aan de burgers enz. enz.
Alleen al om aan de dierenwelzijneisen voor de toekomst te voldoen, zullen veel bedrijven hun stallen uit moeten kunnen breiden. Zowel koeien, varkens en kippen moeten in het kader van het dierenwelzijn over meer ruimte per dier beschikken. Die investering zal terugverdiend moeten worden. Dat kan door betere technische resultaten en door opschaling. Ook in de landbouw moeten euro's verdiend worden om te kunnen investeren.
Mevrouw Bodewitz vraagt of de SGP ermee kan leven wanneer er 1,5 ha. wordt aangehouden, maar er een uitzondering wordt gemaakt, wanneer tegemoet moet worden gekomen aan voorschriften op het gebied van dierenwelzijn. De heer V.d. Lagemaat bevestigt dat. De SGP zal waarschijnlijk over dat punt een amendement indienen tijdens de komende P.S.-vergadering. Hij vervolgt dat voeropslag, mestverwerking, nevenactiviteiten en erf verharding binnen een bouwblok gesitueerd dienen te worden. Met name de te verwachten uitbreidingsbehoefte in het kader van dierenwelzijn en mestverwerkingactiviteiten vragen veel ruimte op de agrarische bedrijven. Juist de wat grotere moderne stallen die de laatste paar jaar gebouwd zijn, laten een enorme reductie zien in het energie- en medicijngebruik, terwijl het welzijn voor dieren er ook stukken beter is. Uit het voorliggende voorstel van het Burgerinitiatief heeft de SGP begrepen dat dit alles binnen een bouwblok van 1,5 ha. moet gebeuren. De SGP acht dat praktisch niet invulbaar. De bedrijven moeten in het kader van welzijn en milieu ruimte krijgen om de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen uit te voeren conform de reconstructie zoals in juni 2010 is aangenomen.
Inhoudelijk laat de heer V.d. Lagemaat het volgende over de Landbouwvisie weten:

* Op pag. 4 staat onder 9: "de provincie volgt voorlopig landelijk beleid inzake veehouderij en volkgezondheid." Spreker vraagt een toelichting op het woord "voorlopig".
* Op pag. 10 wordt melding gemaakt van Landbouw en economie. G.S. geven aan dat de landbouw een bescheiden bijdrage levert aan de economie. Dat zou kunnen. Echter, het is een gegeven dat het landschap door eeuwenlang agrarisch beheer is gevormd en derhalve een enorme betekenis heeft voor de samenleving in het geheel en de recreatie in het bijzonder. Dat moet aan de Landbouwvisie worden toegevoegd.
* Op pag. 14, onder punt 3.6, Landbouw en natuur staat: "Ten derde is er sprake van een negatieve beïnvloeding door de landbouw op de milieukwaliteit van de natuurgebieden enz". Deze zin vindt de SGP te stellig. De SGP is van mening dat er beter had kunnen staan "Ten derde kan er sprake zijn van". Immers, het huidige mestbeleid is dermate streng dat van overbemesting geen sprake meer is. Wel is er sprake van negatieve milieukwaliteit van de duizenden ganzen in natuurgebieden. Zij vreten zich vol op de boerenakkers en vermesten vervolgens grote wateroppervlakten. Dat heeft grote nadelige gevolgen voor de milieukwaliteit.

Mevrouw Bodewitz heeft in het A.D. gelezen dat, ondanks het mestbeleid, de hoeveelheid fosfaten bepaald niet is afgenomen.
De heer V.d. Lagemaat wijt dat aan een nawerking van het mestbeleid uit het verre verleden toen er geen mestnormen waren. Die mest is gebonden aan het ijzer in de bodem, dat komt nog steeds vrij en daar plukt men nu nog de wrange vruchten van.

* Vervolgens verwijst spreker naar pag. 17 waar wordt aangegeven dat de open verlichte rundveestal in opkomst is. Dat zou een grote impact hebben op het nachtelijk landschap. Dat is gewoon onzin, volgens de heer V.d. Lagemaat. Rundvee gedijt het best met 16 uur licht en 8 uur donker. De dieren hebben net als mensen een dag/nachtritme nodig. Dit moet in de Landbouwvisie worden aangepast.
* Op pag. 20, Landbouw en volksgezondheid, wordt terecht geschreven dat schaalvergroting bedreigingen en kansen voor de volksgezondheid biedt. Spreker wil toch ook wijzen op de bedreigingen voor de landbouw door bepaalde andere ontwikkelingen. Door de realisatie van de EHS kunnen steeds meer dieren overal komen. Dat is niet gewenst. Wilde zwijnen kunnen bv. drager zijn van het varkenspestvirus. Deze dieren horen wat de SGP betreft op de Veluwe, maar zeker niet op de Utrechtse Heuvelrug met daar aangrenzend de Gelderse Vallei met zijn intensieve veehouderij.

De opgave op pag. 22 is duidelijk. Dat wil zeggen dat er nog veel onduidelijk is. Wel is het duidelijk dat de landbouw in Utrecht de komende jaren enorm veel zal moeten investeren om aan alle eisen op het gebied van milieu, dierenwelzijn en duurzaamheid waaronder energieneutraal te moeten voldoen. De SGP hoopt dat de landbouw die ruimte in de provincie Utrecht zal krijgen.

De heer Seldenrijk meent dat het hier gaat om een houtskoolschets van een visie op de landbouw. Hij sluit zich aan bij de woorden van o.a. de heer Martens, nl. dat de visie bepaald nog niet volledig is. De economische analyse ontbreekt nog en deze is voor het CDA van groot belang; het gaat hier om een belangrijke onderlegger voor de Landbouwvisie.
Wat betreft hoofdstuk 6 merkt hij op dat het erg jammer is dat er nu nog geen voorwaarden of kwaliteitsnormen zijn voor de bouwvlakken. Nu wordt uitgegaan van 1,5 ha. met een uitloop naar 2,5 ha, zie pag. 28, echter, aan voorwaarden ontbreekt het nog. In de visie wordt weinig concreets vermeld met uitzondering van de bouwvlakken. Beter is het dat een en ander wordt benaderd vanuit de gebiedsontwikkeling of de omgevingskwaliteit. Aangegeven wordt dat er ruimte is voor de productie van duurzame energie op agrarische bedrijven, o.a. wordt er in dat kader verwezen naar grootschalige mestvergisting. O.a. onder verwijzing naar de problematiek rond de windmolens stelt hij voor voorzichtig te zijn met uitspraken over grootschalige mestvergisting, gelet op de inpassing daarvan in het landschap. De provincie ontwikkelt in de structuurvisie instrumentarium om de vrijkomende agrarische bebouwing te benutten. Het CDA stelt wel een evaluatie van de bestaande regelingen op prijs, bv. de Ruimte voor Ruimte regeling en rood voor groen, alvorens nieuwe instrumenten te overwegen.
Ook het CDA heeft vragen over de verdere procedure; moet deze visie worden vastgesteld en wat wordt er mee gedaan? Of nemen P.S. deze visie voor kennisgeving aan en krijgen G.S. de opdracht om dit verder uit te werken? Die laatste optie heeft zijn voorkeur.

De heer Krol memoreert dat P.S. destijds constateerden dat het noodzakelijk was dat er een Landbouwvisie zou komen. Dat was nodig voor het algehele ruimtelijke beleid zoals dat in de structuurvisie wordt neergelegd. Het is verstandig, zoals enkele P.S.-leden ook hebben uitgesproken, dat het landbouwbeleid apart wordt besproken en niet als onderdeel van het ruimtelijk beleid. In dit kader is de werkwijze van de commissie Balemans gevolgd. Voor het eerst in deze statenperiode hebben G.S. en P.S. deskundige informatie, die soms conflicteerde, van buiten naar binnen gehaald. Hij vond dat een verfrissende aanpak. Uitvoerig is nagedacht over de vraag hoe met deze Landbouwvisie moest worden omgegaan die, op verzoek van P.S., in relatief korte tijd tot stand moest komen. Dit stuk is een goede agendering van de grote vraagstukken maar is wat G.S. betreft nog niet geschikt als bouwsteen voor de structuurvisie. Om die reden wordt dit stuk pas na zijn uitwerking geschikt geacht als bouwsteen voor de structuurvisie. Hij begrijpt dat de commissie die mening ook is toegedaan. Er moeten nog een aantal keuzes expliciet worden gemaakt, zoals door de ChristenUnie ook werd genoemd:

- economie en landbouw
- de inpassingsvraag
- de stadslandbouw
- de omvang van de bouwblokken in relatie tot het ingediende Burgerinitiatief over de megastallen.

De deskundigen hadden niet altijd een eenduidige opvatting en dat komt in voorliggende visie ook terug. Keuzes zijn er nog niet gemaakt.
De heer Krol zegt toe de beslispunten uit voorliggend statenvoorstel nog eens goed te bekijken. Hij vindt het belangrijk dit stuk agenderend en als input bij het vervolgtraject te betrekken.

De heer Martens krijgt de indruk dat de heer Krol de Landbouwvisie toch wil behandelen en door P.S. wil laten vaststellen. Dit stuk kiest verschillende invalshoeken maar bevat nog geen echte visie op de landbouw. Zijn vraag is dan wat de meerwaarde is van het vaststellen van dit document.

De heer De Vries kan zich voorstellen dat voorliggend document wordt beschouwd als een startnotitie richting Landbouwvisie, als tussenstap naar een nadere uitwerking. Duidelijk moet zijn dat voorliggend document nog niet het eindproduct is.

De heer Krol is van mening dat pas na uitwerking van de nota, deze kan dienen als bouwsteen voor de structuurvisie. Wat hem betreft kunnen P.S. dat besluit wel nemen. Hij begrijpt dat er spanning zit op het woord visie dat een afronding suggereert terwijl er nog sprake is van een proces. Hij zal daar nog voorafgaand aan de komende P.S.-vergadering op terugkomen en dat zal waarschijnlijk leiden tot een wat eenvoudiger behandeling in P.S.
Voorts laat hij het volgende weten:

- De VVD vroeg naar de positie van G.S. en van de gedeputeerde in relatie tot de landbouw. Spreker benadrukt dat G.S. en hij zelf persoonlijk meermalen hebben uitgedragen de landbouw te beschouwen als een belangrijke drager en hoeder van het landschap. De landbouw heeft een belangrijke rol bij de kwaliteit van het landschap en in de voedselproductie. Ook hij vindt de economische ontwikkeling van de landbouw in deze regio van groot belang en dat gaat verder dan de smalle bruto nationaal product bijdrage, zoals in de nota staat. Er zijn ook aanvullende functies van de landbouw in het landelijk gebied, zoals bv. de ecologische streekproducten van Willem en Drees, een zeer succesvolle onderneming op het gebied van ecologische streekproducten. Ook de kantine van de provincie Utrecht biedt deze producten aan. Hij vindt dat een bijzonder verheugende ontwikkeling omdat daarmee de stadsmensen in verbinding worden gebracht met het landelijk gebied.
- De landbouw in Utrecht bevindt zich in transformatiefase. Er zijn grote vraagstukken aan de orde maar die ontwikkelingen maken partijen in Utrecht met elkaar door. Natuur- en landschapsorganisaties alsmede de landbouworganisaties en de provincie overleggen intensief hoe met die vraagstukken moet worden omgegaan.
- Hij beaamt dat de landbouwvisie nog niet volmaakt is. Wel is het agenderend en zet het document een richting uit om nieuwe afspraken te maken.
- In dit stuk wordt nog aangegeven dat de ontwikkelingen op het gebied van volksgezondheid voorlopig worden gevolgd. In de laatste P.S.-vergadering heeft de heer Krol echter laten weten dat ruimtelijke ordening en volksgezondheid een thema is waar de provincie zich in het kader van de structuurvisie breder mee zal gaan bezighouden. Breder dan op pag. 4 wordt aangegeven, zal worden ingegaan op de relatie tussen ruimtelijke ordening en volksgezondheid in het kader van de structuurvisie.
  Mevrouw Van Gemert vraagt of dat ook gevolgen heeft voor het Burgerinitiatief waarin wordt aangegeven dat er niets aan de volksgezondheidsaspecten wordt gedaan.
  De heer Krol antwoordt dat hij in het kader van het Burgerinitiatief heeft gezegd: “Nu nog niet”. Dat is consistent met zijn uitspraak in P.S. Als er nieuw ruimtelijk beleid aan de orde

is, dat in 2012 wordt vastgesteld, kan men niet heen om het vraagstuk ruimtelijke ordening/volksgezondheid in brede zin. Hij gelooft echter niet dat het daarmee vandaag al effect heeft op het Burgerinitiatief. Een aantal P.S.-leden is van mening dat aan ruimtebeperking moet worden gedaan van de intensieve veehouderijbedrijven omdat daar een gezondheidscomponent aan zit. Spreker baseert zich nu op staand beleid. Hij heeft toegezegd op dat onderwerp verder te willen gaan in het licht van de nieuwe structuurvisie.

- Inderdaad komt er veel op de landbouw af, zoals de SGP betoogde. De verbredings- en verdiepingsactiviteiten zijn de activiteiten waarvan het LEI de afgelopen week heeft aangetoond dat steeds meer agrariërs in toenemende mate geld verdienen met nevenactiviteiten. Die activiteiten zijn voor de toekomst van de sector van cruciaal belang.
- Het CDA heeft behoefte aan een evaluatie van de bestaande ruimtelijke mogelijkheden in het landelijk gebied, bv. Rood voor Groen en Ruimte voor Ruimte. De heer Krol heeft die behoefte ook. Daartoe worden inmiddels door de afdeling Ruimte stappen gezet. Er is ook behoefte aan aanpassing van enkele regelingen op dat vlak.
  Wanneer er een besluit zou worden genomen over de herijking van de EHS en het Akkoord van Utrecht, dan ontstaat er een gebied van 3000 ha. met groene contour waar de landbouw niet teveel beperkingen zal worden opgelegd. Daar moeten meer instrumenten worden toegestaan om de ontwikkelingen te stimuleren. In het kader van de structuurvisie moet worden nagedacht of instrumenten als landgoedontwikkeling, ruimte voor ruimte, rood voor groen, in vereenvoudigde mate juist in die gebieden kunnen worden ingezet. In Renswoude is een aantal van die instrumenten heel intensief ingezet, terwijl het nog maar de vraag is of dat het gebied is waar zich maximale bij- effecten moeten manifesteren. Dat kan wellicht beter worden geconcentreerd in de gebieden met een groene contour.
- De heer Krol geeft persoonlijk de voorkeur aan een mestvergistingsinstallatie op het erf dan aan een grote windmolen. Voor duurzaamheidinitiatieven geldt wel dat ze verstandig en landschappelijk kwalitatief goed moeten worden ingepast. Het opwekken van duurzame energie is bij uitstek een kans voor de landbouw omdat het een extra opbrengstmogelijkheid biedt. Er zijn al veelbelovende initiatieven met zonnepanelen ontwikkeld voor daken van stallen in Eemland. Hij is erg enthousiast over die ontwikkeling temeer daar dit bijdraagt aan het halen van de doelstelling dat de provincie in 2020 20% duurzame energie opwekt.

Afrondend stelt de heer Krol dat hij zich beraadt over de formulering van de besluitvorming en de formulering van dit stuk. Hij gaat er van uit dat dit stuk wel nodig is als agenderend document om tot uitvoering van G.S. in de nieuwe periode te komen en om tot een goede bouwsteen voor de structuurvisie te komen.

De heer De Vries vraagt nogmaals aandacht voor de economische ontwikkeling van de landbouw in de provincie. Die nadere uitwerking wil hij graag in het stuk terugzien.

Mevrouw Bodewitz memoreert voorts dat drie van haar vragen nog niet door de gedeputeerde zijn beantwoord.

De heer Krol constateert dat diverse sprekers, w.o. de heer Stam en mevrouw Bodewitz, naar andere provincies hebben verwezen; beiden zijn de tegenpolen in het spectrum. De heer Stam is van mening dat er in andere provincies veel meer ruimte is voor de bouwblokken en bepleit in Utrecht meer soepelheid, terwijl mevrouw Bodewitz juist betoogde dat andere provincies veel strenger zijn dan de provincie Utrecht. Hij constateert dan ook dat men het in Utrecht wel goed doet.
Nieuw vestiging van intensieve veehouderij wordt in de provincie Utrecht ruimtelijk behoorlijk moeilijk gemaakt. Het kan bijna niet en het gebeurt bijna niet. Vooralsnog voelt hij er dan ook niets voor het bestaande beleid op dat punt aan te passen.

Wat betreft het stimuleren van de weidegang, verwijst hij naar zuivelproducten waarop wordt aangegeven dat de melk afkomstig is van koeien die grotendeels buiten hebben gestaan. Met die marktontwikkeling wordt getracht de 80% weidegang te behalen. Hij gelooft er zeer in dat dit gaat werken. Hij is terughoudend om daarvoor aanvullend provinciaal instrumentarium te ontwikkelen, anders dan in stimulerende zin. Nagedacht kan worden over de vraag of dat in de vorm van groen/blauwe diensten moet gebeuren. Dat biedt ondernemers een kans om financiële compensatie te ontvangen en dat past in de positieve stimuleringsgedachte. Hij voelt in deze niet veel voor regulering.
Sluiting van de kringloop gaat hem nu nog te ver. Hij is zich bewust van de desbetreffende problematiek maar in het kader van deze globale visie kan hij niet gedetailleerd ingaan op een oplossing.
Voorts laat de heer Krol weten dat ook hij landbouw en economie een zeer belangrijke component vindt. Hij zal ervoor zorgen dat de Landbouwvisie daarvan een uitwerking zal bevatten.

9. Statenvoorstel verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 provincie Utrecht
De voorzitter geeft eerst het woord aan de inspreker.

De heer Stam van LTO Noord laat weten dat zijn organisatie in principe ingenomen is met deze verordening met de verwachting dat de vergunningverlening rond de Natura 2000 gebieden met deze Verordening weer op gang kan komen. Dat is belangrijk voor de ontwikkeling van die bedrijven. Heel benieuwd is hij of het allemaal gaat werken. Is de provincie op tijd met een depositiebank? Komt de vergunningverlening inderdaad op gang zoals men denkt?
Door dit beleid op deze manier te formuleren, is er een aantal zogenaamde piekbelasters. Deze bedrijven hebben geen ontwikkelingsmogelijkheden. LTO Noord gaat er daarom vanuit dat er inderdaad middelen komen voor sanering of verplaatsing. Is daar al zicht op? Als die middelen er niet komen, dan verwacht LTO Noord wel dat het beleid op dat punt wordt aangepast.
Voorliggend voorstel kondigt een provinciale Beleidsregel aan voor veehouderij en stikstof rond de beschermde natuurmonumenten (buiten Natura 2000). LTO Noord plaatst dat thans wel in het perspectief van het Akkoord van Utrecht, waarin partijen hebben afgesproken om de ongewenste werking van die gebieden op het punt van stikstof aan te pakken.

De heer Kloppenborg laat weten dat GroenLinks de nodige vraagtekens bij dit voorstel heeft. Het is goed dat er duidelijkheid is over de emissie-eisen. Echter, wanneer anderen in de gelegenheid worden gesteld om de deposito op te toppen, dan geeft dat de indruk “dat de ellende nog zwaarder wordt verdeeld”, terwijl in P.S. alle signalen op rood staan. Hij ziet geen reden om de milieudruk op natuurgebieden op die wijze op te voeren. Voorts vraagt hij zich af of het wel een provinciale taak is om zoveel ambtenaren, richtlijnen en bureaucratie in te zetten om individuele boeren tegemoet te komen. Hij vermoedt dat deze verordening tot veel hogere uitgaven zal leiden dan begroot. Het voorstel om de verordening al na een half jaar te evalueren heeft hem verbaasd. Dat is te snel, zeker gezien de opmerkingen van de inspreker. De evaluatie moet op een later moment plaatsvinden. Vooralsnog ziet GroenLinks geen reden voor deze verordening.

De heer Martens geeft aan dat agrarische ondernemers soms allergisch zijn voor natuurontwikkeling en milieuregelgeving. Natura 2000 is daarvan mede oorzaak. Voorliggende verordening is bedoeld om de regelgeving ter bescherming van natuurwaarden minder knellend voor ondernemers te maken. De PvdA sluit zich aan bij de inbreng van de NMU dat er wel een behoorlijke reductie plaatsvindt. Dat is positief. Hoewel de sector begrijpelijkerwijs moeite heeft met deze maatregel, is er toch druk vanuit de sector op natuur en milieu, om de bedrijven heen. Dat is een groot probleem. Het is een goede zaak dat daarin in de komende 20 jaar de nodige verbeteringen zullen optreden. Het belangrijkste probleem is dat er specifieke locaties zijn waar de reductie niet volledig zal worden

gerealiseerd. De vraag is of daarvoor aanvullend beleid moet worden ontwikkeld om de doelstellingen over 20 jaar wel te kunnen halen.

Mevrouw Van Gemert laat het volgende weten:

- Het antwoord dat er om reden van juridische aard niet wordt gekozen voor het Gelderse model, voldoet niet. Meer uitleg is nodig. Wanneer er daadwerkelijk een slag moet worden gemaakt dan moet de stikstofdepositie van gestopte en gekrompen veebedrijven voor een gedeelte worden afgeroomd. Op die manier kan ook worden tegemoet gekomen aan de opmerkingen van NMU.
- Op pag. 4 wordt aangegeven dat er extra maatregelen voor de melkveehouderij worden ontwikkeld. Over een half jaar zal duidelijk zijn of dat mogelijk is. Zij vraagt waarom er pas over een half jaar duidelijkheid kan worden gegeven.
- Voorts vraagt zij wat de aanpassingen zijn geweest in de verordening om de LTO over de streep te trekken. Kennelijk is er een groot denkproces aan deze verordening voorafgegaan maar de inhoudelijke informatie richting de commissie RGW is wat de SP betreft onvoldoende.

De heer Konings stelt de vraag of deze verordening wel zal gaan werken. Hij vraagt hoe de ervaringen zijn in andere provincies. Verordeningen moeten duidelijkheid verschaffen en kaders stellen. Hij sluit zich voorts aan bij het verzoek van de SP om de evaluatie later dan een half jaar te doen. Al met al heeft de VVD vraagtekens bij de effecten van deze verordening.

Mevrouw Bodewitz stelt de vraag hoe het mogelijk is dat er sinds 2002 veel emissiearme stallen zijn gebouwd, de veestapel niet is gegroeid maar dat desondanks de emissie sinds 2002 niet verder is afgenomen. Valentijn Wösten concludeert in zijn brief dat de milieuwinst bij de bouw van nieuwe emissiearme stallen kennelijk teniet is gedaan door andere oorzaken. Wat zijn die andere oorzaken volgens G.S.? Wat betekent dat voor de voorliggende verordening? Loopt men niet het risico dat de toepassing van emissiearme technieken uiteindelijk niets verandert aan de emissie? Minder dan de helft van de totale ammoniakemissies is afkomstig van de stallen. Deze verordening richt zich enkel op stalemissies. Klopt het dat uitbreiding van de veestapel, als gevolg van emissiearmere staltechnieken, kan leiden tot hogere emissies buiten de stallen en dat daardoor de emissies per saldo kunnen toenemen? In de toelichting wordt de verwachting uitgesproken dat een daling van bijna 50% van de bijdrage van de stallen in de achtergronddepositie wordt bereikt. Spreekster wijst erop dat ruim de helft van de landelijke stalemissies afkomstig is van melkvee en juist voor deze stallen zijn nauwelijks goede emissiereducerende technieken beschikbaar. De provincie Utrecht heeft veel melkvee en de 50% is daarom geen reële verwachting. De PvdD vindt een en ander “gerommel in de marge”. Uit het PAS rapport blijkt dat zelfs met de aller zwaarste inzet op technische maatregelen slechts 20% reductie mogelijk is. De enige echte oplossing bestaat uit verkleining van de veestapel en dat kan door geen uitbreiding van veehouderij meer toe te staan of minimaal de helft van de emissies van de stoppende bedrijven af te romen. Echter, G.S. hebben ervoor gekozen van de vijf onderzochte scenario’s degene toe te passen die voor de minste reductie zal zorgen. Zij vraagt waarom G.S. daarvoor hebben gekozen. Zien G.S. niet de ernst van de rode kaarten van de staat van Utrecht in?
Voorgesteld wordt de kosten voor de 0,4 fte te betrekken bij de voorjaarsnota. Is deze o,4 fte inclusief de verhoogde inzet op handhaving? Dat zou een heel magere inzet zijn. In het stuk wordt aangegeven dat er meer personeel nodig zal zijn. De PvdD vreest het meest voor het scenario vanaf 2015 waarin de veestapel bijna onbeperkt kan gaan groeien. Hoe gaan G.S. op die situatie anticiperen?Hoe en op welke termijn gaat de provincie de piekbelasters aanpakken?
Deze verordening heeft voor de PvdD alleen maar waarde als er duidelijke doelen worden gesteld, nl. het betalen van de instandhoudingdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitat, dat wil zeggen,

verlaging van de totale depositie tot de kritische depositiewaarden. Zijn G.S. bereid om duidelijke doelen in deze verordening op te nemen?

De heer Weijers laat weten dat D66 de zorgen van NMU deelt en de opmerkingen die reeds zijn gemaakt over de einddoelen. In dit stuk is niet terug te vinden wanneer en hoe de reductie op niveau komt zoals deze zou moeten zijn. D66 pleit ervoor een doelstelling op te nemen maar ook aan te geven welke maatregelen nodig zijn om op de noodzakelijke reductie uit te komen. Gemeld wordt dat het na evaluatie mogelijk is meer uit de emissiebank te halen. Toch wordt niet duidelijk wat er gedaan kan worden, indien de doelstellingen niet worden gehaald. Dat inzicht is voor D66 wel van belang.

Mevrouw Dik laat weten dat zij ter verduidelijking mogelijk nog contact zal opnemen met ambtenaren over voorliggend technisch stuk. Zij stelt de volgende vragen:

- Aangegeven wordt dat de stikstofdepositie in de meeste Natura 2000 gebieden een factor 2 tot 3 hoger is dan de kritische depositiewaarde. Met maatregelen, w.o. de depositiebank, wordt een daling verwacht van gemiddeld 50% in 2029. De ChristenUnie vraagt zich af of dat voldoende is voor de Natura 2000 gebieden. Zijn er toch nog aanvullende maatregelen nodig? In dat verband verwijst spreekster ook naar de brief van NMU. Zij vraagt ook om een reactie van de gedeputeerde op de opmerkingen van de heer Stam over het verplaatsen of saneren van piekbelasters.
- De verwachting is dat er door alle maatregelen ruimte zal ontstaan in de depositiebank, meer dan nodig is voor de uitbreiders. Haar vraag is waarom er niet is gekozen voor het Gelderse model met een bepaalde afroming van de depositie.

De heer Seldenrijk laat weten dat het CDA blij is met voorliggend voorstel gelet op het doel, nl. de ontwikkeling van veehouderijbedrijven rondom Natura 2000 gebieden en het terugdringen van de stikstofemissie van veehouderij op Natura 2000 gebieden. Het is voor het CDA niet de vraag of het gaat werken. Het CDA verzoekt het college van G.S. er op toe te zien dát het gaat werken. Een evaluatie na een half jaar is een goede zaak om tijdig te kunnen bijsturen. Er ligt nu een behoorlijke opgave. Wanneer tussentijds zou blijken dat het doel niet kan worden bereikt, dan kan na verloop van tijd worden bezien of die opgave moet worden bijgesteld om het doel toch te kunnen halen. Voorts sluit hij zich aan bij de vraag van de heer Stam aan het college van G.S. over de natuurbeschermingsgebieden.

De heer V.d. Lagemaat sluit zich aan bij de opmerkingen van het CDA. Namens de SGP stelt hij de volgende vragen naar aanleiding van pag. 3:

1. Aangegeven wordt dat er een meldingsplicht wordt ingevoerd voor nieuw- en verbouw van stallen. Wordt dat aan de WABO gekoppeld?
2. Er worden emissie-eisen gesteld aan nieuwe stallen. Hij vraagt dienaangaande om een nadere uitleg met name voor de rundveestallen en de stallen in het LOG.
3. Op pag. 6 onder punt 4 wordt melding gemaakt van handhaving. Hij vraagt dienaangaande om een toelichting.

De heer Krol is ervan overtuigd dat de combinatie van Natura 2000 en de Natuurbeschermingswetgebieden in relatie tot het stikstofdossier in hoge mate heeft bijgedragen aan het ontstaan van een negatieve sfeer in het landelijk gebied, vooral tussen landbouw en natuurorganisaties. Agrarische ondernemers in de buurt van Natura 2000 gebieden en natuurbeschermingswetgebiedjes werden ineens geconfronteerd met de situatie dat ze niet verder konden. Al jarenlang is er in het landelijk gebied gedoe tussen agrarische ondernemers die willen uitbreiden en dat planologisch ook kunnen, maar belemmerd worden omdat zij zich binnen de

werkingssfeer van Natura 2000 of natuurbeschermingswetgebieden bevinden. Het is belangrijk in Utrecht na te denken over duurzame ontwikkeling van de landbouw in brede zin, zonder de ecologische kwaliteiten van de omliggende gebieden daaronder te laten lijden. Dat is een hele moeilijke opgave maar z.i. kan dat wel. Lang is gedacht dat de vorige minister van Landbouw in staat zou zijn op dat vlak landelijk beleid te ontwikkelen. Dat werd steeds vertraagd en steeds weer kwamen ondernemers met de vraag waarom zij geen vergunning kregen. Dat is wat spreker betreft een onaanvaardbare situatie. Alle provincies zijn inmiddels met deze kwestie aan de gang gegaan. Landelijk vindt er een programmatische aanpak stikstof plaats. Feitelijk gaat het hier om rijksbeleid, gericht op de breedte van de stikstofproblematiek. Daarnaast is er provinciaal beleid nodig, zoals nu wordt voorgesteld en daarvoor gelden drie criteria:

1. Het is van belang dat de landbouw met dit voorstel uit de voeten kan.
2. Aangetoond moet worden dat de belasting van stikstof/ammoniak op de natuur in de provincie Utrecht afneemt.
3. Het moet juridisch volstrekt houdbaar zijn zodat voorkomen wordt dat er vergunningen worden verleend die later door de Raad van State onderuit worden gehaald. De door de provincie Gelderland gekozen oplossing is in de optiek van G.S. van Utrecht juridisch niet houdbaar. Een en ander houdt verband met de zgn. drempelwaarde. Onomstotelijk moet worden bewezen dat het beleid tot reductie leidt en van het Gelderse model is dat niet helemaal zeker. Utrecht heeft zich in deze gebaseerd, zij het met aanpassingen, op het Brabantse model dat wel houdbaar is.

Vragen zijn er gesteld over de zgn. piekbelasters. LTO Noord en enkele commissieleden gaven aan dat er voor bepaalde piekbelasters aanvullende afspraken moeten worden gemaakt, bv. middels aankopen en verplaatsing. Voorliggend voorstel biedt G.S. de mogelijkheid aanvullend beleid te ontwikkelen. Wat hem betreft houdt dat ook financieel beleid in om tot verplaatsing of uitplaatsing van de piekbelasters te komen. Dat betekent ook een plus op de generieke daling die met deze stikstofverordening wordt gerealiseerd.
Het voorstel is geschreven vanuit de ontbureaucratiseringsgedachte. Tot nog toe moeten ondernemers een NBW-vergunning bij de provincie aanvragen. In het nieuwe systeem zal het overgrote deel van de ondernemers alsmede de stoppers kunnen volstaan met een melding. Alle provincies hebben de indruk dat dit systeem zal gaan werken. Gevraagd werd waarom er al na een half jaar geëvalueerd moet worden. Spreker geeft aan dat de emissiebank dan gevuld zal zijn. De inzet is om op 1 maart a.s. met het systeem van start te gaan. Hij heeft er geen bezwaar tegen de evaluatie na een jaar te houden. Wel is evaluatie in de beginfase van belang om daar waar nodig verbeteringen aan te kunnen brengen.
De vragen van de PvdD, waarom er ondanks alle maatregelen nog geen reductie van stikstof en ammoniak tot stand is gekomen, legt hij nu naast zich neer. De reductie vanuit de landbouwsector heeft in de afgelopen jaren maar ten dele plaatsgevonden. De indruk bestaat dat toepassing van de verordening zal leiden tot zichtbare en aantoonbare reductie. Ook het Utrechtse model bevat afroming, ook wordt er gewerkt met een gecorrigeerd emissieplafond. Dat betekent dat het systeem op zich al een reductie van 20 tot 30% bevat. Inderdaad is de doelstelling, om 50% reductie te gaan behalen, heel fors.
De heer Martens vraagt hoe het zit met de juridische verplichting vanuit Europa voor de Natura 2000 gebieden; kan er vrijblijvend aanvullend beleid worden ontwikkeld om dat voor elkaar te krijgen of is dat verplicht?
De heer Krol antwoordt dat de reductie voor Natura 2000 in beheerplanperioden wordt berekend. De reductie van 50% is substantieel. In lijn met de systematiek van Natura 2000 moet de reductie in meerdere beheerplanperioden over 18 jaar worden gerealiseerd.
Het vergunningverleningtraject voor de Natuurbeschermingswetgebieden komt te vervallen omdat er voortaan meldingen moeten worden gedaan. Dat betekent voor de aanvragers een vereenvoudiging. Dat staat overigens wel los van de WABO. Ondernemers dienen eerst bij de provincie Utrecht na te

gaan of de emissiebank een saldo bevat. Zo ja, dan kan er een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Bij natuurbeschermingswetgebieden buiten Natura 2000 kan het systeem van melden nog niet worden toegepast. Daarvoor is nog steeds een natuurbeschermingswetvergunning nodig. In het Akkoord van Utrecht wordt vermeld dat de problematiek van ongewenste externe werking van natuurbeschermingswetgebieden bij de staatssecretaris zal worden aangekaart. Daarnaast zullen provincies deze problematiek gaan aanpakken. Dat betekent dat daarover nog afspraken nodig zijn tussen natuurorganisaties, LTO en de provincie. Mogelijk dat een en ander nog effect zal hebben op de afspraken met P.S.
Door het CDA zijn er vragen gesteld over de communicatie richting agrariërs. Samen met een ambtelijke delegatie heeft spreker deze verordening aan diverse LTO afdelingen uitgelegd. Dat zijn verhelderende bijeenkomsten. Die informatiebijeenkomsten zullen in de toekomst vaker gaan plaatsvinden. Alle agrarische ondernemers zullen, na definitieve besluitvorming over dit onderwerp, een brief van de provincie ontvangen. De commissieleden zullen daarvan een afschrift krijgen.
Op vragen van mevrouw Bodewitz licht de heer Krol toe dat er is gekozen voor een model dat voorziet in reductie, juridische houdbaarheid, het weer op gang brengen van vergunningverlening en de bescherming van de ecologische kwaliteit. Wanneer er zou worden gekozen voor het model met uitsluitend maximale reductie, dan kan niet aan de andere criteria worden voldaan. Het gekozen model voldoet aan alle criteria.De 0,4 fte is exclusief handhaving.
Op verzoek van de heer Duquesnoy zegt de heer Krol toe dat hij alsnog schriftelijk zal terugkomen op de juridische houdbaarheid van het Utrechtse model in relatie tot het Gelderse model.

10. Statenvoorstel Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen
De heer Krol memoreert de Nationale Landschappen die in de AMvB Ruimte zijn beschreven. De provincies zijn door de rijksoverheid gevraagd deze te begrenzen. Dat is in Utrecht gebeurd aan de hand van een partiële herziening van de provinciale structuurvisie voor de Nationale Landschappen. Een en ander is in juni 2010 bekrachtigd en zal leiden tot een aanpassing van de verordening. Daarnaast is er een Kwaliteitsgids ontwikkeld die de volgende elementen moet bevatten:

- Deze gids moet juridisch onderdeel zijn van het begrenzen en moet de kernkwaliteiten van de nationale landschappen beschrijven. Een en ander moet worden vastgelegd in de PRV en structuurvisie.
- Daarnaast moet de Kwaliteitsgids inspiratie en informatie bevatten over de kenmerken van de nationale landschappen.

Mevrouw Bodewitz vindt voorliggend voorstel degelijk van opzet. Wel heeft zij een opmerking. Hoewel de meeste mensen bij kernkwaliteiten Groene Hart zullen denken aan koeien in de wei, wordt daarover in de Kwaliteitsgids niets vermeld. Dat is een grote omissie en zij hoopt dat dit alsnog kan worden opgenomen.

De heer Konings begrijpt dat de provincie en de gebieden met elkaar in gesprek gaan over de ambities. Zijn vraag is wie daarin leidend is.

De heer Weijers laat weten dat zijn fractie zich kan vinden in de doelstellingen van deze Kwaliteitsgids. Hij complimenteert G.S. met dit mooie stuk werk.

De heer De Heer vindt het bijzonder dat er in deze vergadering twee bouwstenen (één voor het landschap en één voor de landbouw) voor de provinciale structuurvisie aan de orde komen, temeer daar deze als gevolg van vragen van het rijk zijn ontwikkeld. Hij vraagt of het beschrijven van de kernkwaliteiten met geld van de rijksoverheid of met geld van de provincie Utrecht is betaald.

Hij gaat ervan uit dat, met gebruikmaking van de Kwaliteitsgids, het heel makkelijk zal zijn om de meeste waardevolle landschapselementen aan te wijzen en om beeldkwaliteitsplannen voor kwetsbare gebieden op te stellen. Hij vraagt of G.S. in die zin aan borging willen doen.
Op pag. 15 wordt aangegeven dat het nieuwe regeerakkoord mogelijk gevolgen zal hebben voor deze kwaliteitsgids, gelet op de cursieve voetnoot onderaan de pagina. Hij vraagt dienaangaande om een reactie van G.S.

De heer Ruijs constateert dat voorliggende Kwaliteitsgids een invulling is van het Coalitieakkoord dat vier jaar geleden werd gesloten met betrekking tot het punt van de Kwaliteitsatlas. De provincie heeft daarmee, los van het rijksbeleid, zelf goede invulling aan die afspraak gegeven.. Een document als dit moet meer zijn dan een beleidsmatig document. Het document moet voor alle betrokkenen, niet alleen ambtenaren, een informatiebron zijn waardoor zij gemotiveerd raken door de uitgezette beleidslijnen.
Bij de informatie over de Heuvelrug wordt een aantal documenten genoemd. Spreker realiseert zich dat voor de Heuvelrug o.a. het landelijke Belvederebeleid en het provinciale Lustwarandebeleid van kracht zijn. Tevens speelt er momenteel een discussie over de Laan van de Duurzaamheid. Hij zou eraan hechten wanneer er meer wordt gefocust op dergelijke ontwikkelingen. Dat zal het draagvlak van dit stuk in positieve zin kunnen beïnvloeden.
Dat geldt ook voor het Rivierengebied. De ontginning van dat gebied in de 12^{e} eeuw is daar nog steeds zichtbaar. De middeleeuwse structuren zijn daar nog herkenbaar en hij stelt het op prijs die mee te nemen omdat dit meerwaarde voor het verhaal oplevert.
De kwaliteitsgids is een uitstekende bijdrage aan de Beeldkwaliteitsplannen.
Op pag. 40 wordt ingegaan op de omgeving van Fort Vechten. O.a. wordt melding gemaakt van uitbreiding van de dorpen met respect voor het landschap en inpassing in de dorpsranden. Hij constateert dat er aan de ene kant sprake is van behoud maar aan de andere kant van innovatie. Beide dimensies hebben hun eigen waarde maar in de tekst moet nadrukkelijker tot uitdrukking komen dat beide componenten in balans moeten zijn en dat maatwerk daarvoor nodig is.

De heer V.d. Lagemaat sluit zich in grote lijnen aan bij de heer Ruijs. Ook is de vraag van mevrouw Bodewitz hem uit het hart gegrepen. Voorts geeft hij aan dat er op pag. 21, het Groene Hart, melding wordt gemaakt van agrarisch nevengebruik. Volgens de SGP moet dat agrarisch hoofdgebruik zijn. Op pag. 30 wordt melding gemaakt van een onbeplante A12 en dat de spoorlijn te gast is. Daar staat de SGP niet bij te juichen. Wegen en spoorlijnen moeten in het landschap met een fatsoenlijke beplanting worden ingepast. Dat geld ook voor het Eemlandse. Op pag. 44 wordt aangegeven dat de rijksweg A1 en het spoor Baarn-Soest van beplantingen zullen worden ontdaan. Dat is voor de SGP onaanvaardbaar.
Op pag. 33 wordt melding gemaakt van Woudenberg, Scherpenzeel en Renswoude. Is het al 100% zeker dat Scherpenzeel Utrechts wordt?

De heer Kloppenborg sluit zich deels bij zijn voorganger aan. Op pag. 39 wordt opgemerkt dat de infrastructuur te gast is in het landschap en dus onbeplant moet blijven. Hij vindt dat wel een erg krasse uitspraak die wat hem betreft nuancering behoeft. In het verleden werden wegen bv. juist van groene linten voorzien. Op pag. 19 wordt onder “ambities Groene Hart” wel erg dichterlijk melding gemaakt van snelwegen en de groene omgeving.
Hij vraagt hoe en welke onderdelen van deze Kwaliteitsgids in de structuurvisie gaan landen.

De heer Martens complimenteert G.S. met deze Kwaliteitsgids. De PvdA kan daarmee instemmen. Bij een aantal opmerkingen van voorgaande sprekers kan hij zich aansluiten. Hij wenst G.S. succes met het vervolg.

De heer Witteman leest dat een directieve sturing zal leiden tot veel weerstand bij gemeenten. Zijn vraag is waarom ervan wordt uitgegaan dat er een groot verschil is tussen de belangen van de provincie en de belangen van gemeenten. Feitelijk zouden het om gemeenschappelijke belangen moeten gaan. Er is slechts gekozen voor agendering van de kernkwaliteiten. De SP vraagt zich af of de provincie daarmee niet de regie kwijtraakt.
Bij het zesde punt van het ontwerpbesluit wordt aangegeven dat de Kwaliteitsgids ook als informatie- en inspiratiebron geldt. Wat de SP betreft mag dat laatste komen te vervallen.
Bij de vierde kanttekening in de toelichting wordt gemeld dat de Kwaliteitsgids geen zelfstandige planologische doorwerking heeft. Op pag. 8 wordt aangegeven dat Kwaliteitsgids één van de instrumenten is waarmee ruimtelijke ontwikkelingen in het Utrechtse landschap kunnen worden aangestuurd en bijgestuurd om zodoende de provinciale rol nader in te vullen. Dat is beter dan dat de Kwaliteitsgids moeten dienen als een informatie- en inspiratiebron.
Op pag. 11 staat dat het landschapsbeleid met deze Kwaliteitsgids handen en voeten krijgt. Echter, dat is in tegenspraak met het "slappe" van informatie- en inspiratiebron. Het lijkt erop alsof de provincie bang is de discussie met gemeenten aan te gaan.
Wat betreft de uitwerking van de ambities, sluit spreker zich aan bij het CDA. Bij het Groene Hart wordt aangegeven dat uiterst zorgvuldig moet worden omgegaan met de lege ruimte van de open polder. Hij vraagt G.S. wat dat inhoudt voor de voorgenomen plannen met betrekking tot bebouwing met woningen en kantoorruimten. Is er in dit kader sprake van voortschrijdend inzicht?
Op pag. 22 wordt melding gemaakt van nieuwe overgangen tussen stad en land. Het sterke punt van het Groene Hart is dat de grote stad en het landschap zo prachtig aan elkaar grenzen, zo leest hij daar. Spreker gaat ervan uit dat met dit laatste niet Leidsche Rijn wordt bedoeld. Net als de PvdD mist hij bij de ambities de biodiversiteit en de koeien in de wei. Hij noemt dat een gemiste kans.

De heer Krol memoreert dat het rijk de opdracht heeft gegeven om de kernkwaliteiten van de nationale landschappen te definiëren, maar daarvoor zijn geen rijksmiddelen beschikbaar gesteld. De Kwaliteitsgids en de uitwerking van de kernkwaliteiten zijn met provinciaal geld vanuit het RAP tot standgekomen.
Naar aanleiding van de opmerking van de VVD-fractie meldt hij dat de gebiedscommissies in het landelijk gebied werken in opdracht van de provincie Utrecht. De provincie Utrecht gaat in gesprek met de gebiedscommissies. Er ligt een provinciale verantwoordelijkheid om te komen tot borging in het kader van het ruimtelijke beleid. De provincie moet goed luisteren en veel kennis bij de gebiedscommissies ophalen, maar bij verschil van opinie wordt er door de provincie een besluit genomen, gelet op de opdrachtgeverrol van de provincie in deze. De gebiedscommissies zijn opdrachtnemer.
Wat betreft de borging, zullen P.S. van G.S. een voorstel ontvangen over de borging van bepaalde belangrijke elementen uit deze Kwaliteitsgids in de structuurvisie. Er heeft reeds een globale borging van de kernkwaliteiten van de nationale landschappen plaatsgevonden bij de herziening van de PRS in juni 2010. Nu gaat men een stap verder en t.z.t. zullen P.S. daarover een voorstel ontvangen.
De ChristenUnie stelde een vraag over veranderend rijksbeleid wat betreft de ruimtelijke ordening. Met uitzondering van enkele nationale rijksruimtelijke belangen, zoals de Haven van Rotterdam en Schiphol, wordt het overige ruimtelijk beleid een verantwoordelijkheid van provincies. Het ziet er wel naar uit dat het rijk zich met een aantal nationale landschappen wil blijven bemoeien, bv. het Groene Hart maar het merendeel van de nationale landschappen zal een provinciale verantwoordelijkheid worden.
De heer Ruijs wilde dit document breder beschikbaar stellen dan alleen voor ambtenaren. De heer Krol is het daarmee eens. Het is ook bedoeld voor gebiedscommissies, ondernemers e.a. Mogelijk vereist dat een communicatieve vertaling in een publieksvriendelijke versie van de Kwaliteitsgids. Spreker realiseert zich wel dat daar mogelijk geen geld voor beschikbaar is.

De heer Ruijs memoreert dat er indertijd geld is uitgetrokken voor de Kwaliteitsgids/Kwaliteitsatlas. Niet alle gelden zijn uitgegeven.
De heer Krol zal zich over voornoemd voorstel van de heer Ruijs beraden.
De heer Ruijs pleitte ervoor in het stuk ook de beleidsdocumenten te noemen die voor de gebieden gelden, zoals Belvedere, het landgoederenbeleid en de Stichtse Lustwarande. Ook in die suggestie kan de heer Krol zich vinden.
Enkele commissieleden hebben opmerkingen gemaakt over de wegen en de beplanting. Dat is een gevoelig onderwerp. Wanneer voor het Groene Hart en Arkemheen/Eemland wordt gesteld dat de kernkwaliteit "openheid van het landschap" is, dan moet een weg die daar ligt later niet van beplanting worden voorzien. Het is echter niet de bedoeling bomen langs wegen en spoorbanen te gaan verwijderen. Openheid is van belang in het ruimtelijk beleid maar dat geldt vooral voor nieuwe initiatieven en uitbreiding van dorpen en steden. Wat betreft wegen en inpassing van wegen moet rekening worden gehouden met de kwaliteit van het specifieke landschap.
Naar aanleiding van de vragen van de SP geeft de heer Krol aan dat het provinciale ruimtelijke beleid zich kenmerkt door grens- en gebiedsoverschrijdende opvattingen en deze kunnen gevolgen hebben voor gemeenten. Zelfs volgens de smalle taakopvatting van de provincies zijn ruimtelijke kwaliteit, het landschap en de borging daarvan provinciale kerntaken. De heer Witteman vond de borging nog wat te mager. De Kwaliteitsgids verplicht in zichzelf niets en niemand, maar inspireert en informeert wel. De Kwaliteitgids bevat geen wet- en regelgeving en bevat derhalve geen borging. Het is wel de bedoeling dat de cruciale punten op het gebied van de nationale landschappen in de structuurvisie worden opgenomen.
De heer Ruijs meent dat de ambities tekort worden gedaan wanneer deze uitsluitend moeten worden bezien als informatie- en inspiratiebron.
De heer Krol antwoordt dat de Kwaliteitsgids op dit moment een informatie- en inspiratiebron is maar dat er nog een borgingsslag moet volgen in het kader van de structuurvisie en verordening.
De heer Ruijs is van oordeel dat een overheid die regelt en voorschriften opstelt de samenleving ook behoort te inspireren. Een dergelijke inspirerende rol van de overheid kan het draagvlak in de samenleving versterken. Dat laatste punt verdient z.i. meer aandacht.
De heer Krol komt terug op de opmerking van de PvdD over het ontbreken van "Koe in de Wei" in het kader van het Groene Hart. Hij beaamt dat en zal zich beraden over de vraag hoe dat kan worden opgepakt. De heer Kloppenborg wijst erop dat in dit kader bij Eemland wel de "Koe in de wei" is genoemd.

De heer De Heer vraagt of deze Kwaliteitsgids kan worden vertaald naar een publieksversie, bv. ten behoeve van lespakketten voor scholen, ambassadeurscursussen e.d.
De heer Krol zegt dat toe.

De voorzitter vraagt of dit voorstel als een sterstuk aan P.S. kan worden voorgelegd.
De fracties van CDA en SP gaan zich daar nog over beraden. Voorafgaand aan de volgende P.S.-vergadering zullen zij doorgeven of dit al dan niet een sterstuk kan zijn.

11. Schorsing
De voorzitter schorst de vergadering. De vergadering zal op 3 februari a.s. worden voortgezet. O.a. zal daar worden gesproken over de rode contouren te Leusden.